

ANA METİN

***** Türkiye’de açılan İmam-Hatip Okullarının ikinci öğrencilerindensiniz. İmam-Hatip adını ilk ne zaman duydunuz?**

1947 yılının Aralık ayında 9 yaşında hafız olduktan sonra 1948-49 öğretim yılında İlkokula başlamıştım. Hayalimde İstanbul’a gitmek, Kuran tilaveti alanında kendimi geliştirmek ve dinî öğrenim görmek istiyordum. İlkokul son sınıfındayken İstanbul’da İmam-Hatip Okulu’nun açıldığını duyduk. İstanbul’da Ata Kulaksızoğlu adında hemşerimiz bir iş adamı vardı. Onun babası müderris Hacı Osman Efendi’nin verdiği bilgi ve tavsiyesi üzerine İlkokulu bitirince bu okulda okumaya karar verdim.

***** Kendi kararınız mıydı?**

Evet.

***** İçeriği hakkında ne biliyordunuz?**

Pek fazla bilgi sahibi değildim. Amacım din tahsili yapmaktı.

***** İmam-Hatip’e kayıt yaptırdığınız ilk günü hatırlıyor musunuz, ilgi yoğun muydu?**

O yıl gelen öğrencilerin hepsi kabul edildiğine göre aşırı bir yoğunluktan herhalde söz edilemez.

***** Kaç kişiydiniz?**

Üç şubeydik. Her şube 40-45 kişi kadardı.

***** Bu öğrencilerin çoğu nereden geliyordu?**

Saim Yeprem ve Suat Esat Yak gibi birkaç arkadaşımız istisna edilecek olursa sanırım hepsi İstanbul dışındandı.

***** Kayıt için herhangi bir şart aranıyor muydu?**

İlkokulu bitirmiş ve kayıt için yaşı geçmemiş olmanın dışında hayır.

***** Sınıf arkadaşlarınız kimlerdi?**

Saim Yeprem, Bekir Topaloğlu, Ahmet Kahraman, Ahmet Uzunoğlu, Ahmet Özcan Uşan, Mehmet Şahin, Ahmet Kuloğlu, Naci Ak ve diğerleri...

***** Hayrettin Karaman’ı söylemediniz?**

Hayrettin Karaman İmam-Hatip’i Konya’da okumuş, onunla arkadaşlığımız Yüksek İslâm Enstitüsü’nün ilk sınıf ve sıralarında başlamıştır.

***** O yıllarda İmam Hatipler tam olarak hangi düşünceyle kurulmuştu? Din adamı mı, yoksa dindar yetiştirmek için mi?**

Asıl düşünce din görevlisi yetiştirmektir. Hepimizin düşüncesi tahsil yapmak ve milletimize din konusuna hizmet vermektir.

***** Neden?**

Çünkü İmam-Hatip’ten sonra bizi kabul edecek bir fakülte veya yüksekokul yoktu. Bizden önce mezun olan arkadaşlarımızın bazıları askere gitti, bazıları imamlık, vâzlik görevlerine atandılar. Bir yıl sonra, yani biz mezun olduğumuzda İstanbul’da Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı. Çeşitli İmam-Hatip’lerden gelen seksen öğrenci sınavla bu Enstitü’ye girmiş olduk.

***** İmam-Hatip’e girdikten sonra pişmanlık duyanlarınız oldu mu?**

Hayır. Hepimiz isteyerek ve hevesle gelmiştik. İçimizde İmam-Hatip'e gelmeden önce resmi öğrenimine ara veren, yaşları büyük arkadaşlarımız vardı. Hatta yaşını küçülterek okula yazılabilmişler bile mevcuttu.

***** İmam-Hatip dışında düz lise diploması olanlar varmış. O dönemde sık kullanılan bir yöntem miydi?**

Evet. Herhangi bir fakültede okuyabilmek için bu zorunlu idi. Ben de Yüksek İslâm-Enstitüsü'nü okurken ayrıca Edebiyat Fakültesi'ne kaydolabilmek için Pertevniyal Lisesi'nde fark derslerinden imtihan vererek diploma almıştım. Bu durumda arkadaşlar çoktu.

***** Başka fakültelere girmekteki amaç?**

Evvvela ilk mezunlar için okuyacakları dinî bir yükseköğretim kurumunun bulunmaması. Ayrıca Yüksek İslâm Enstitüleri açıldıktan sonra bu yola başvuranlar arasında din hizmeti dışındaki alanlarda daha çok başarılı olacağını düşünenler veya akademik alanda ilerlemeyi kafasına koymuş olanlar bulunmuş olabilir. Nitekim bunların örnekleri az değildir.

*****İmam-Hatipliler mezun olduktan sonra siyasete daha çok ilgi duyuyorlar. Bunun sebebi yaşadıkları haksızlık mı?**

Siyasete ilgi duyan yalnız İmam-Hatipliler değildir. Bence onların siyasete yönelmesinden çok, bazı siyasi kadroların bu okullara ilgisinden söz etmek daha doğrudur. Haksızlığa maruz kalmış bir nesil içinden bazılarının siyasete ilgi duymalarını da normal karşılamak gerekir.

*****Mezun olanlar din görevlisi olmak dışında ne yaptılar?**

Yüksek öğrenime yöneldiler. İlahiyat, hukuk, tarih, edebiyat, felsefe, sosyoloji okuyanlar, siyasala gidenler oldu, az da olsa mühendislik, mimarlık, tıp gibi alanlarda da görüldüler. Ama ilk dönemlerde bunu yapabilmek için lise fark derslerinden sınava girerek lise diploması almak da gerekiyordu.

KUTU...

***** İmam-Hatip Okullarının çok defa kapatılması gündeme geldi. Bugün ise ortaokul kısmı yeniden açıldı. Bu tabloya bakınca İmam-Hatiplerin dünü ile bugünü arasında ne fark var?**

Kimse sanmasın ki bu okullarla ilgili tartışma sadece bugünün veya 28 Şubat sonrası dönemin işidir. Bizim kuşağımız da bu okullarda öğrenci olduğumuz yıllarda kendimizi benzer tartışmaların içinde bulmuştuk. Birileri, devletin açtığı bu okulların dini mihraptan yıkmak için açıldığını düşünüyor, güvenmiyor, aleyhte bulunuyordu. Bir diğer kesim de bu okulları 'cenaze yıkayıcı' yetiştirmek üzere açılmış olarak görüyor, bizi horluyor, moralimizi bozacak şeyler söylüyorlardı.

***** Nasıl yani?**

Bu ikinciler bizi küçümsüyorlar, aşağılıyorlardı. "Başka gidecek okul mu bulamadınız?" diyorlardı. Ayrıca öğretmenler içinde öğrencileri aşağılayıp hakaret edenler, az da olsa bu okullardan ve öğrencilerinden nefret edenler de eksik değildi. Bir gün bir matematik öğretmenin Fatiha suresiyle geometrideki üçgeni kıyaslaması ve üçgenin Fatiha kadar mukaddes olduğunu söylemesi hep hatırımızdadır.

***** Tepkiniz ne oldu?**

Sınıf olarak karar aldık: Bu öğretmen sınıfın kapısından içeri girdiğinde Kur'an-ı Kerim okumaya başlayacaktık. O görevi de arkadaşlarım bana vermişti. Öğretmen derse girer girmez ben Kur'an okumaya başladım. Konu idareye intikal edince müdürümüz merhum Celalettin Ökten bu öğretmeni derhal okuldan uzaklaştırmıştı.

***** Peki İHL'lerle ilgili 28 Şubat döneminde siyasilerin tavrı nasıldı?**

Elbette. Talihsiz 15. Milli Eğitim Şurası'nın gerçekleştirilmesinde bu yanlış siyasetin de rolü vardır ve bu şura, o yıllarda benim de içinde bulunduğum muhafazakâr bir partinin (DYP) Milli Eğitim Bakanı tarafından sahnelenmiş, böylece 28 Şubatın altyapısı hazırlanmıştır. ANA+SOL+D döneminde de, yani 28 Şubat sonrasında çıkarılan yasa ile orta kısımları kapatılmıştır. Bu sonuçta sağ kulvarda siyaset yapan kadroların vebali büyüktür.

***** Siz o dönemde parlamentodaydınız, milletvekiliydiniz ve aynı zamanda Milli Eğitim Komisyonu başkanıydınız. Bu gelişmeler üzerine nasıl bir politika izlediniz?**

Sözünü ettiğim şurada İmam-Hatiplerin orta kısımlarının kapatılmasının sakıncalarını anlatan bir konuşma yaptım. O dönemde mensubu bulunduğum parti içinden ve dışından kendime yakın bulduğum milletvekilleriyle konuyu tartışmaya çalıştım. Ancak bu milletvekillerinin de bu okullar karşısında gösterdikleri suskunluk benim için şaşırtıcı olmuştu. Çünkü: "Ama hocam..." diye söze başlıyor, başka bir siyasi partinin bu okulları arka bahçe olarak kullandığını ileri sürüyorlardı.

***** Sonuç...**

Ön yargıları yıkmak bir türlü mümkün olmuyordu. Hatta kolay anlaşabileceğim ANAP'lı, DYP'li ve RP'li milletvekillerini Meclis dışında bir yerde toplantıya davet ettim. Bu konuyu birlikte tartışıp strateji geliştirmeye çalıştık. Ama maalesef bu çabalarımız sonuç vermedi.

*****Bu Tedirginliğin kaynağı neydi?**

Bu okullarla ilgili rahatsızlığın sebebi bence iki idi. Birincisi bir siyasi kadronun bu okullar üzerinde etkili olduğu kanaati, ikincisi ve belki daha da önemli olanı, mezunlarının değişik alanlarda görev almaları karşısında duyulan rahatsızlık. Bazı çevreler istiyorlardı ki, bu gençler sadece imamlık yapsınlar, cenaze yikasınlar.

KUTU...

***** Celalettin Ökten Arapça'yı asli harfleriyle okutmak için büyük çaba sarf etmiş. Kur'an'ı Arapça okumak yasak mıydı?**

Celal hocamızın bize anlattığına göre, 1950 sonrasında İmam-Hatip Okullarının açılmasına karar verilince, müfredat programlarının Talim ve Terbiye Heyeti'nde müzakeresi sırasında danışmanlık yapmak üzere kendisi davet edilmiş. Heyet, hocanın bütün çabasına rağmen Arapça ve Kur'an-ı Kerim'in aslı harfleriyle tedrisini kabule yanaşmamış. Hoca ertesi sabah Bakan Tefik İleri merhumun evine gidip durumu anlatmış. Tefik İleri o gün toplantıya kendisinin de geleceğini, hocanın tekrar-i müzakere istemesini söylemiş ve gelip toplantı masasının başına oturmuş. Bir süre konuşulanları dinledikten sonra ayağa kalkıp: "İmam-Hatip Okullarında Kur'an-ı Kerim ve Arapça aslı harfleriyle okunacak", deyip yerine oturmuş.

***** Türkiye bir dönem bu tür derslerin okutulmasının yasak olduğu bir süreçten geçti. İmam-Hatip Okullarının ilk açıldığı yıllarda Kur'an ve Arapça derslerini verecek yeterli hoca var mıydı?**

Elbette o yıllarda bu ihtiyacın kolay karşılandığı ileri sürülemez. Ancak az da olsa değerli hocalarımız vardı. Bir kısmı mektepli olmasa da çoğu hafızdı. Celalettin Ökten, Hasan Basri Çantay, Hüseyin Karagözoğlu, Ali Rıza Sağman, Mahmut Bayram, Abdülhalim Akkul... Bizim o yıllarda kendilerinden feyiz aldığımız hocalarımızdı.

***** Aynı mahalleden iki gençten biri düz diğeri İHL'de okusa, ikisi arasındaki en büyük fark ne olur?**

Hiç şüphesiz İmam-Hatip Lisesi mezunu gençlerin artıları vardır. Bir defa bu gençler diğer liselerde okutulan kültür derslerinin hemen hepsini okuyorlar. Günlük ders saatleri fazla olduğundan ayrıca Arapça, hadis, fıkıh, kelim, siyer, İslam tarihi gibi dersleri de görüyorlar. Mezun olur olmaz isterlerse din görevlisi olarak görev de [alabiliyorlar](#). Bu formasyonları sayesinde lise mezunlarının okuyup anlamakta zorlandıkları pek çok kitapla tanışıp anlayabiliyor, kültürümüzle daha kolay ilişki kurabiliyorlar.

*****Sizce İmam-Hatip Okulları misyonunu yerine getirdi mi?**

Evet. Tabii ki bazı yetersizliklerden ve yanlış örneklerden söz edilebilir. Hiçbir şey dört dörtlük değildir. İmam-Hatip Okullarının bu ülkenin manevi hayatında çok büyük yeri olduğuna inanıyorum. Bu sorumluluk bugün hâlâ aynı neslin omuzlarındadır. Bugün Türkiye'de İmam-Hatip-Lisesi veya İlahiyat Fakültesi mezunu olmayan bir müftü yoktur. İmam-Hatip nesliyle bir kapalı salonda bir araya gelsem onları kıyasıya eleştiririm. Gayretlerinin az olduğunu anlatırım onlara. Ama bu kendi içimizde onları motive etmek için yapılması gereken şeydir. Bu, onların sorumluluklarını yerine getirmedikleri anlamına gelmez.

KUTU...

***** Kuşaklar arasında nasıl fark var?**

Bizim bir amacımız vardı: Memleketimize ve milletimize din alanında hizmet etmek. Ancak daha sonraki süreçte bu okullar aynı zamanda yükseköğretimin çeşitli alanlarına öğrenci yetiştiren okullar haline getirildi. Öyle olunca ilgi patlaması oldu. Hatta pek çok okul, öğrencisini sınavla almaya başladı.

***** Siz aynı zamanda iyi bir motosiklet kullanıcısıymışsınız. O yıllarda bir İmam-Hatipli olarak bu nasıl karşılanıyordu?**

Sorun olmuyordu. İlkokul yıllarımda bisiklete binmeyi çok severdim. Motosikletim olmadığı halde motosiklet ehliyeti almıştım. Öğrencilik yıllarımda başkalarının motosikletlerine binerek özür defetmeye çalışırdım. Benimle yaşıt kötü bir motosikletle işe başladım. En son motosikletim Harley Dawidson'du.

[NOT: Bu röportaj Yeni Şafak gazetesinin 23 Eylül 2012 tarihli nüshasının Pazar ekinde yayımlanmıştır.](#)